

SOLIDARNOST

Solidarnost, formalno sindikat, v resnici politično gibanje, je bila ustanovljena avgusta 1980 v poljskem Gdansku. Bila je prva znanilka tajanja komunistične zmrzali v vzhodni Evropi. Voditelj Lech Walesa je gibanje na proslavi ob 25. obletnici ustanovitve označil za vzvod, ki je počasi zamajal in prevrnil komunistični monolit ter omogočil družbi, da je vstopila v obdobje intelekta, informacij in globalizacije. Ime Solidarnost je po njegovih besedah želelo ponazoriti idejo, da so sklenjene roke močnejše kot komunistični policijski kordoni in bodoče žice.

Jugoslovansko različico komunističnega režima, ki je bila bolj avtohtona od tistih, ki jih je vzhodnoevropskim državam na konicah bajonetov prinesla Rdeča armada, je pomemben jugoslovanski povojni politik in pozneje disident Milovan Djilas opisal kot koalicio novega razreda, partijsko-birokratske nomenklature, z deprivilegiranim manualnim delavskim slojem. Ta koalicija je bila na začetku, zaradi vodilne vloge komunistične partije v odporiškem gibanju in pospešene industrializacije v povojnem obdobju, deležna široke podpore in nekakšne legitimnosti, čeprav ni bila verificirana na demokratičnih volitvah. Vendar se je hitro izkazala za tisto, kar je v resnici bila - koalicija volkov z ovčami na račun ustvarjalnih razredov, zasebne pobude, podjetnikov in inovatorjev, na račun razvoja in prihodnosti. Eni strani so pripadli uživanje in privilegiji, drugi v začetku neke skromne perspektive in precej evforije, na koncu pa mizerija, represija, brezperspektivnost, za nameček pa še medsebojno klanje, ko se je režim končno zlomil.

Rekli boste, da pretiravam, da se je takrat vseeno dobro živelo in bla bla bla. Ne, avtor ima kup živih spominov, kako je socialistična Jugoslavija pospešeno postajala gnila ekonomija tretjega sveta, s čedalje manj vredno valuto in pomanjkanjem »svega i svačega«. Kot redno zaposlen asistent na fakulteti je imel plačo v protivrednosti 300 tedanjih nemških mark. V informacijo mlajšim generacijam, to je približno 150 današnjih evrov. Kar je komaj pokrilo mesečni budžet za plenice za prvega novorojenca. Fakulteta je stavkala s stavkovno zahtevo, da mora plača rednega profesorja doseči tisoč mark, današnjih 500 evrov.

Ta izkušnja je avtorju pustila trajno živ resentment do ideologije, ki je z dušenjem ustvarjalnosti in zasebne pobude pahnila prebivalstvo v tako uboščino, da so dobrine, ki so sto kilometrov zahodno ali severno sodile v osnovni standard širokih slojev, pri nas veljale za težko dosegljiv, mnogim celo nedosegljiv luksuz. Nekako logično se mu je

zdelo, da ta resentment deli večina volivcev ter da bo nova država temeljito in enkrat za vselej opravila s starim sistemom in idejami, katerih utopičnost, neizvedljivost in škodljivost je tako živo občutila na lastni koži.

Namesto tega večina volivcev čedalje bolj navdušeno goji stari, zastareli, nezreli in nerefektirani resentment do kapitalizma. Stranka, ki uživa najvišjo javnomnenjsko podporo, SD, je v uvod svojega programa napisala, da se zavzema za civilizacijski preskok od ljudomrznega kapitalizma in mračnjaškega kapitalizma v bla bla bla ... Ka-

Gostujoči komentar Blaž Vodopivec

finance@finance.si

terega mračnjaškega kapitalizma? Oprostite, prosim, mračnjaški kapitalizem nam je dal iPad in Facebook, pa avte z ABS in klimo, čakajte, avte nasploh, pa internet in osebne računalnike nasploh, pa sončne in vetrne elektrarne, varčne žarnice, metroje in hitre vlake, antibiotike, dializo in transplantacijo ledvic, pravzaprav vse, kar nam omogoča in lajša moderno življenje. Medtem ko nam je socializem dal... kaj že? Pri najboljši volji mi kot inovacije socializma ne pridejo na misel drugega kot AK 47, ljubkovalno kallašnikovke, nekaj modelov vojaških letal in nekaj inovativnih bojnih strupov. Mračnjaški kapitalizem je v prejšnjem stoletju, prvič v zgodovini, širokim množicam, predvsem v zahodni Evropi in Severni Ameriki, omogočil tako zadovoljevanje osnovnih potreb, ki je opravilo s pomanjkanjem, in na prelomu v novo stoletje to omogoča novim stotinam milijonov zemljanov, predvsem v Aziji. Socializem, po drugi strani, pa je bil v zadnjih sto letih preizkušen v mnogo okoljih na vseh zemljepisnih širinah in dolžinah, je državam doslej brez izjeme, brez zgodbe o uspehu,

prinesel nazadovanje in na koncu pomanjkanje in bedo.

Celo program omenjene SD priznava, da je »Slovenija šla v tranzicijo z bistveno prednostjo pred državami vzhodnega socialističnega bloka. Vrsto let je namreč razvijala elemente tržnega gospodarstva, zagotavljala svoboden pretok blaga, ljudi in idej, razvijala sestavine političnega pluralizma in civilne družbe. To prednost je v procesu tranzicije izgubila, v sami krizi pa je ... pričela zaostajati za nekdanjimi zasledovalkami.« Celo vodilna marksistična stranka v Sloveniji torej ugotavlja, da je imela Slovenija v začetku tranzicije prednost, ker je imela najbolj liberalno gospodarstvo med socialističnimi državami. In, dodajam, prednost je v dobrih dveh desetletjih zapravila, ker ima zdaj najmanj liberalno gospodarstvo med tranzicijskimi državami.

In glej, kljub vsem v nebo vpijočim zgodovinskim uspehom kapitalizma in napakam socializma, kljub jasnim priporočilom mednarodnih institucij, da mora Slovenija svoje gospodarstvo liberalizirati, če želi ujeti korak z uspešnimi, kljub uveljavljeni levi stranki, ki že uspešno skrbi za »preseganje mračnjaškega kapitalizma«, se je nenadoma v javnosti in protestnike obožujočih medijih skotilo prepričanje, da je Slovenija v krizi zato, ker v slovenski politiki ni prave leve. In nove stranke »nove« leve kar nenadoma brstijo kot gobe po dežju.

Prva se je s svojim programom izkazala Solidarnost. Če odmislimo pomanjkanje zgodovinskega spomina in/ali dobrega okusa, da si gre novolevičarska stranka nadeti ime legendarnega poljskega protikomunističnega gibanja, veliko odsotnosti zgodovinskega spomina in vpogleda v sodobni svet kaže tudi njen program. Manifest Odbora za pravično in solidarno družbo, enega od ustanovnih stebrov stranke Solidarnost, razglašá nasprotovanje »temeljni zgodovinski krivici, da si lastniki kapitala prisvajajo vso dodano vrednost, ki nastaja v produkciji, namesto da bi se delila med vse soustvarjalce« (nerazumevanje ekonomije; zamenjevanje ekonomske kategorije dodane vrednosti z nesmiselnim marksističnim konceptom presežne vrednosti, z ne prav zelo skritim potonom marksistične dogme o kapitalističnem izkoriščanju delavcev; dodana vrednost ni enako dobiček). Nasprotujejo tudi »neoliberalizmu oziroma parazitskemu kapitalizmu« (spet nerazumevanje, neoliberalizem je diametralno nasprotje parazitskemu kapitalizmu, saj zagovarja, da ima vsak pravico do tržnih rezultatov svojega vloženega dela, znanja in kapitala).

Sam program Solidarnosti v skladu s svojo bolj »sredinsko« deklariranostjo robate

Page: 9

Reach: 57000

Country: SLOVENIA

Size: 633 cm2

2 / 2

marksistične ideje sicer lepo zgledi in zapakira v konfekcijski novolevičarski celofan lepo zvenceh floskul, za katere ni jasno, kdo in kako jih bo plačal, je pa večinoma jasno, da so utopične (stranka bo povečala obdavčitev najvišjih dohodkov, omejila razpon plač na ena proti pet in uvedla obvezno delitev dobička zaposlenim, hkrati pa sistematično privabljala tuje in domače vlagatelje?; stranka bo uvedla univerzalni temeljni dohodek oziroma najnižjo plačo in/ali socialni transfer, ki posamezniku in njegovi družini ne zagotavlja le preživetja, temveč primerno raven telesne, duševne in socialne blaginje, hkrati pa se bo zavzemala za stabilne javne finance in proračunsko zmernost?).

Vse to pa skriva tisto, kar je po avtorjevem mnenju glavni del, realno jedro programa nove stranke, saj je edini res izvedljiv in zato še toliko bolj škodljiv. Stranka bo »zagnala gospodarstvo s projekti, ki bodo omogočali sodelovanje slovenskih podjetij in imajo hitro (?) dobo vračanja vloženega kapitala (elektrarne na srednji Savi, Luka Koper, železniški koridor JZ-SV, vodovodno omrežje«. In: »Država in paradržavni skladi morajo ohraniti dovolj velike lastniške deleže v strateških družbah.« In: »Večina finančnega sektorja mora ostati v nacionalni kapitalski kontroli.« In: »Z zakonskimi spremembami, spremembami Ustave in s spremembami statutih strateških družb institucionalno zavarovati nacionalni interes.« In še: »Takojšnja vrnitev odvzetih glasovalnih pravic državi s spremembo zakona o prevzemih.« Te točke programa nosijo podpis pravih gospodarjev te stranke. In bi bile vredne nove Djilasove analize.

Energija, ki poganja nove stranke, tokrat ni brezpravni manualni proletariat, ampak povprečni izobraženi mladi, ki jih je v pomembnem delu disfunkcionalno slovensko višje in visoko šolstvo opremilo s tržno nekurantnimi ali nikakršnimi znanji in kompetencami. Mladi, ki jim toga slovenska delovna zakonodaja omogoča samo prekerne ali pa nikakršne zaposlitve. Ki se upravičeno čutijo oropani dostojne eksistence in perspektiv, njihovo frustracijo in jezo lahko povsem razumem. Nikakor pa ne morem razumeti, da se za zatekajo k preživelim odgovorom 19. stoletja na akutna vprašanja 21. stoletja. Rešitev za trenutne razvojne težave Slovenije ni več enakosti, ampak več naložb in z njimi povezanih kakovostnih delovnih mest.

Ne več državne lastnine, ampak več zasebne pobude in ustvarjalnosti. Niti več solidarnosti, ampak več priložnosti.

Djilasbi rekel, da v primeru stranke Solidarnost ne gre za koalicijo ovc z volkovi, ampak z mrhovinarji. Tistimi mrhovinarji, za katere Igor Masten pravi, da jih »ne zanima, po kakšni ceni si izposojamo vsako dodatno milijardo. Pomembno je, da milijarda pride. Za mrhovinarje, ki se pasejo na naložbah v termoelektrarne, v Univerzitetnem kliničnem centru, vsem zdravstvu, Telekomu in tako naprej, je pomembno, da pade še kakšen milijonček v zasebno mošnjo... Več trupel je, bolj je za mrhovinarje.« Ki jih prepoznate po geslih »nacionalni interes«, »družinska srebrnina«, po novem tudi »veliki infrastrukturni projekti«, za prepogosto uporabo katerih smo, mimogrede, davkoplačevalci pravkar dobili račun v višini pet milijard. Prav res bizarno, stranka, ki je vzniknila iz boja proti korupciji, se zavzema za ohranjanje in povečevanje tistega kupa komposta, ki je srčika, popek vse slovenske korupcije.

In, glej, ni naključje, da so v ustanovitev in vodenje Solidarnosti tudi neposredno vpletene osebe, ki so imele pod »staro levico« glavno vlogo pri katastrofalnem upravljanju državnega premoženja, med drugim zaslužne za oviranje delne privatizacije NKBM in NLB ter blokiranje privatizacije Mercatorja, ki je posledično zdaj v predstečajnem stanju in samo čaka milostni strel. Ovcam pa še vedno ni nič jasno, samo malo čudno jim je, da jih vse boli zebe.

■ Blaž Vodopivec je doktor psihologije in finančnik z 20-letnimi izkušnjami v upravah in nadzornih svetih družb.

■ Ocenite komentar, napišite svoje mnenje: www.finance.si/komentarji

■ Komentarji izražajo stališča avtorjev, in ne nujno tudi organizacij, v katerih so zaposleni, ali uredništva Financ.

Ta koalicija je bila na začetku, zaradi vodilne vloge komunistične partije v odporniškem gibanju in pospešene industrializacije v povojnem obdobju, deležna široke podpore in nekakšne legitimnosti, čeprav ni bila verificirana na demokratičnih volitvah.